

DISCURS D'INAUGURACIÓ DEL CURS 1999-2000 1 D'OCTUBRE DE 1999

Senyores i senyors claustrals

Molt Honorable Senyor President del Govern de les Illes Balears

Excel·lentíssim Senyor President del Consell Social

Distingides autoritats

Benvolgudes amigues i benvolguts amics,

Gràcies a tots per haver vingut aquí i perquè voleu compartir aquesta sessió d'inici del curs 1999-2000.

Abans d'encetar el camí del relat d'aquelles coses sobre les quals vull reflexionar i de les quals vull fer-vos partícips, deixau-me que el primer moment sigui per al record dels nostres companys doctor Andreu Ribas, doctora Maria Estrella Escalona, doctora Luz Zaforteza i doctor Albert Saoner, que el curs passat ens varen deixar. La seva feina i la seva estima a la Universitat mereixeran sempre el nostre reconeixement.

També vull fer acte de reconeixement a les persones que s'han jubilat: la senyora Maria Verdera i els senyors Josep Casanovas i Miquel Pujol, i els vull agrair la feina feta i desitjar-los el millor per al futur.

Fetes aquestes referències, amb sentiment i enyorança, i agraint la lliçó magistral de la doctora Casas i el discurs del Molt Honorable Senyor President, iniciaré els punts de reflexió que us anunciava.

Avui, amigues i amics, encetam un nou curs amb la coincidència de ser el primer del nostre segon mandat, i ho fem a l'inici de la legislatura d'un nou govern sorgit de la conjuntura política de les darreres eleccions del passat mes de juny. És, si més no, un moment de canvis, de nous plantejaments, d'obertura de nous horitzons i d'expectatives.

Els moments de canvi en les institucions generen sentiments d'esperança i de confiança, també a vegades d'incertesa, que en qualsevol cas indueixen a pensar que els nostres objectius, siguin individuals o col·lectius, tindran millor cabuda en els plantejaments programàtics dels que han de governar-les. I en el nostre cas també és així, ja que el document programàtic del Govern manifesta unes clares propostes per a la Universitat que coincideixen, en bona mesura, amb aquells objectius que ens havíem marcat al programa electoral per a la reelecció de Rector, que va tenir lloc el passat mes de maig.

Els nostres objectius, molts ja ho sabeu, són:

Primer, prosseguir en la millora de la qualitat de la investigació, tant la bàsica com l'aplicada, i de la docència, tant si és reglada com si no ho és.

Segon, millorar els canals d'inserció real en la societat.

Tercer, promoure la cultura universitària.

Aconseguir-los motivarà la nostra feina com a equip de govern. Serà la nostra dèria durant aquests quatre anys.

Tres objectius que s'han d'erigir en els pilars bàsics sobre els quals hem d'edificar l'estructura de l'educació superior de les nostres illes, que, no ho dubteu, ha de ser una prioritat de les polítiques públiques per convertir l'educació i la formació en un element bàsic de competitivitat i també de benestar.

No debades quan es parla d'estat de benestar tothom invoca la sanitat i les pensions, però cada vegada es té més en compte que l'educació n'és també un ingredient bàsic. Tant és així, que la mateixa UNESCO afirma que l'educació, en un sentit ampli, és la clau perquè la societat del segle XXI sigui una societat més democràtica, més justa, més lliure i més igualitària.

Per aquesta raó, la universitat i els poders polítics ens hem de corresponsabilitzar a arbitrar el projecte educatiu de futur, que ha de ser, alhora, realista i engrescador, però que sigui la clau que obri les portes de la cultura i de l'educació als nostres ciutadans. A tots els ciutadans, siguin de l'edat que siguin.

Una corresponsabilitat que ha de venir marcada pel respecte al dret constitucional de l'autonomia universitària, que, lluny de ser una quimera, és la que garanteix la capacitat que tenim les universitats d'autoorganització independentment dels poders públics, sense que això vulgui dir, per la nostra part, defugir la responsabilitat d'afavorir l'interès general, promovent la producció científica i els coneixements necessaris per al desenvolupament de la col·lectivitat, ni amagar la voluntat de rendiment de comptes, ja que entenem la nostra institució com un servei públic la gestió del qual ha de ser transparent i rigorosa.

La universitat constitueix una institució plural i d'organització complexa, ho sabem, però amb uns objectius globals clars: de docència, d'investigació i de difusió i creació cultural, que es nodreix de voluntats, actituds i aptituds individuals que s'han de canalitzar per anar avançant pel camí de la qualitat global que ens hem marcat com a repte ineludible, juntament amb l'altre repte d'integrar-nos en la societat i sentir-nos així cada vegada més lligats a la realitat cultural, històrica, social i econòmica de les Illes Balears. És la nostra forma de fer país.

Però sabem que per aconseguir aquesta comunió entre societat i universitat és imprescindible que la societat mateixa valori i integri la importància de l'educació i de la formació com a valors primordials.

Necessitam que la societat vegi en la UIB una bona universitat, malgrat que sempre en trobarem detractors a dins i a fora, una universitat capaç de mantenir la seva competitivitat en la investigació i de garantir una formació adequada a unes generacions novelles que s'han de moure forçosament en un món cada cop més competitiu i complex. Només des d'aquesta assumpció social aconseguirem bastir la universitat que les Illes Balears necessiten i mereixen.

Entre tots hem de desterrar la idea que allò que ve de fora és millor, una apreciació moltes vegades no meditada i tan sols repetida per mimetisme

irreflexiu i mai contrastat. La nostra universitat, amb una història de més de cinc-cents anys, i als vint-i-un de la seva renaixença, és una institució d'una competitivitat contrastada i d'un prestigi creixent. Estudiar a la UIB ha de ser una opció lliure i no una darrera possibilitat excloent per motius econòmics o d'élite mal entesa.

Molts dels que ahir varen ser els nostres estudiants ocupen avui llocs de responsabilitat en el teixit socioeconòmic, cultural i polític de les Illes, i ells són els que, quan tenim oportunitat de parlar-ne, em trameten valoracions positives de la seva formació i també m'assenyalen camins de millora.

M'agradaria que ells participassin més de la definició d'aquest projecte mai acabat que és la Universitat, que per això necessita de la retroalimentació com qualsevol sistema dinàmic que té capacitat d'adaptar-se a les condicions de l'entorn. M'agradaria comptar amb ells, amb la seva fidelitat i amb el seu compromís.

Com també m'agrada comptar amb la representació de la societat i del món sindical en el si del Consell Social.

Però, com no pot ser d'altra manera, el projecte d'universitat s'ha d'anar transformant en concrecions alhora que ha de permetre la identificació i la prioritització de les actuacions que cal dur a terme.

A tall de concrecions, i dins els objectius que ens hem marcat, m'agradaria subratllar deu punts:

Primer, que hem recuperat la confiança de bona part de la societat cap a la Universitat. N'estic convençut i, per a mi, és un fet molt important. Puc percebre que la societat ha començat a identificar la Universitat com un bé en si mateixa, i sap que li pot exigir competitivitat i qualitat en totes les actuacions.

Qualitat que nosaltres podem demostrar amb les avaluacions internes, però també amb les externes, com a resultat de la participació en el Pla de qualitat de les universitats impulsat pel Consell d'Universitats, en el qual la Facultat de Ciències va realitzar la seva avaluació global durant el curs passat. Als seus membres vull agrair-los haver estat pioners a la nostra universitat, com també la ingent tasca desenvolupada, i al mateix temps vull animar la Facultat d'Econòmiques per fer la seva avaluació durant aquest curs.

Segon, que a la Universitat, desenvolupar i transmetre coneixements són pràctiques indissociables, i l'activitat en I+D defineix en gran mesura la qualitat d'un centre universitari. En aquest aspecte, la UIB ha demostrat la seva capacitat i competitivitat tant en recerca bàsica com en l'aplicada, abastant totes les àrees i amb un criteri principal: la qualitat científica, humanística i social.

La dotació econòmica de la Llei de ciència i tecnologia, per a la posada en marxa del pla d'I+D, i el fet que el campus s'hagi considerat recentment com a objectiu 2 per la Unió Europea, s'han de convertir en eines bàsiques per definir la política científica i millorar els recursos destinats a la investigació a la UIB, a través de beques, programes de reincorporació de

doctors, finançament de projectes i dotació d'infraestructures.

La consecució de l'objectiu 2, gràcies a la feina coordinada dels grups parlamentaris a Madrid i la feina feta per l'anterior Govern, amb menció especial a la doctora Teresa Riera, al doctor Cesari i al senyor Antoni Rami, ha de permetre iniciar una política de noves inversions en infraestructures científiques a la Universitat, com també la creació d'instituts universitaris.

Aquests, juntament amb l'institut d'humanitats i ciències socials i l'edifici dels serveis científicotècnics, prevists als terrenys del ParcBIT, s'han de convertir en elements clau per al futur de la recerca, afavorint les línies consolidades i obrint noves expectatives a grups precompetitius, com també s'han de constituir en elements de participació en les tasques d'innovació i desenvolupament de la nostra societat. En aquest camp, l'OTRI i la FUE han de fer el paper de captadors de necessitats de recerca aplicada i de difusors dels resultats de la investigació que es fa al campus.

Invertir en ciència —ciència bàsica i aplicada, en humanitats, en ciències jurídiques i socials, en enginyeria— és invertir en futur. No ho dubteu, l'economia de les societats modernes depèn cada vegada més de la innovació científica, entesa com a motor del desenvolupament econòmic, impulsora de la millora de la qualitat de vida i creadora d'ocupació.

Tercer, que la transferència universitària a l'Administració autonòmica va significar un increment substancial del cost efectiu l'any 1997 i va permetre la realització del document de plantilles, que impulsava criteris racionals de millora de l'activitat docent al mateix temps que tenia en compte la qualitat investigadora del professorat, com també una adequació de l'estructura de la plantilla del personal d'administració i serveis.

La millora docent va significar un augment en l'optativitat i de les classes pràctiques, la definició de la mida dels grups teòrics i pràctics de les assignatures per tal de minvar la massificació de les aules: tot això tenint en compte unes estructures departamentals equilibrades.

La transferència ha permès que les decisions les prenguem nosaltres i aquí, com ara el fet de crear la Facultat de Psicologia i l'Escola Politècnica Superior, que entraran en funcionament tot d'una.

Quart, que hem fet efectiva la transversalitat del domini de la llengua catalana, del coneixement d'idiomes estrangers i del maneig de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

Això, com a conseqüència de la convicció que el mercat laboral reclama aquestes habilitats a més del títol universitari.

Amb la flexibilitat curricular dels nous plans d'estudis es pot aconseguir el certificat de capacitació per a l'ensenyament en llengua catalana a l'educació secundària, per una banda, i, per l'altra, el reconeixement en crèdits del domini de llengües modernes, tant si es cursen fora del campus com si es fan a través del nostre Servei d'Idiomes.

Pel que fa a les noves tecnologies, gràcies a un grup de professors que voluntàriament han volgut apostar per aquesta nova eina educativa, s'ha

consolidat el projecte Campus Extens: eina de comunicació a través de la xarxa Internet on es disposa de materials, exercicis, tutories electròniques, xats, etc., com a elements d'ajut a l'estudi.

A més, tots els estudiants de la Universitat tenen accés a la web, que hem enriquit al màxim amb tota la informació sobre les activitats culturals, normativa universitària, serveis, departaments, horaris, plans d'estudis, activitats esportives, biblioteca, entre d'altres. I d'altra banda, utilitzant el programa ÀGORA, realitzat al Servei de Càlcul i Informatització d'aquesta universitat, i ara instal·lat en moltes altres universitats de l'Estat espanyol, els alumnes han pogut fer el procés d'automatrícula, com també poden accedir de forma personalitzada a la seva informació acadèmica a través d'Internet.

Cinquè, que les extensions universitàries a les illes d'Eivissa i de Menorca, amb unes instal·lacions adequades i una oferta acadèmica atractiva i novella, han significat la consolidació de la UIB com la institució pluriinsular d'ensenyament superior. Aquí la utilització de les noves tecnologies, també utilitzades a Campus Extens, com a eina pedagògica ens ha situat en un lloc capdavanter de les universitats que les apliquen de forma continuada i estratègica en les tasques de formació i educació.

També és important aquesta demanda de creació de centres universitaris municipals, iniciada per l'Ajuntament de Calvià, com a suport als estudiants del municipi i com una forma d'apropar la Universitat a tots els ciutadans amb actuacions de formació i d'activitats culturals que puguin iniciar-se des del propi municipi. Avui, a més del de Calvià, que té una activitat exemplar, ja s'han constituït els de Manacor i Pollença, també ja hem aprovat el conveni amb Alcúdia i estam en tràmits de fer-ho amb Felanitx, Inca i Santanyí.

Sisè, que les pràctiques en empreses han significat un element innovador de l'activitat docent, entenent aquesta aproximació de l'estudiant al món productiu real com una primera passa cap a la seva inserció al món laboral. Aquí ha estat fonamental la gestió de la Borsa de Treball de la Fundació Universitat-Empresa, i el suport de tantes empreses; actitud de les empreses i institucions: Govern, Parlament, ajuntaments, que volem agrair i esperonar amb vista al futur, sabent que, d'aquest encontre, en surten guanyant tots dos: l'estudiant i l'empresa. També la pròpia Universitat hi ha col·laborat creant les places d'alumne col·laborador per ajudar en tasques de suport a la docència i a la investigació, o als propis serveis administratius.

Ara, i amb vista al futur, haurem de fer un esforç per incentivar el caràcter d'emprenedor entre els nostres estudiants com una manera de creació d'empreses i d'autoocupació. Aquí esperam la col·laboració de la CAEB, la Cambra de Comerç i de PIMEB.

Setè, hem apostat fortament per l'augment de la internacionalització, tant des del punt de vista d'intercanvi d'estudiants com de l'activitat investigadora. Per això s'ha incrementat significativament el suport administratiu i informatiu sobre programes de mobilitat d'estudiants i professors amb els programes Sòcrates, els de cooperació interuniversitària, tant en l'àmbit de la xarxa Joan Lluís Vives, com en el l'àmbit del Grup 7 i

l'àmbit internacional. També s'ha incrementat la participació del programa de professors visitants i del programa de professors sabàtics.

Vuitè, que hem fet un esforç per actualitzar i revitalitzar les activitats culturals, articulant la idea de territori cultural universitari i de projecció social a través del Servei d'Activitats Culturals. També la Coral Universitat de les Illes Balears ens ha ajudat a externalitzar aquest vessant cultural amb una activitat musical de prestigi, i el Servei d'Esports ha permès l'activitat esportiva entre els nostres estudiants.

En general, quan fem cultura, la volem fer al voltant del bessó que constitueix la llengua, la nostra llengua catalana. Encara que sabem que la identitat cultural no només és la llengua, al seu entorn s'articula tot un conjunt complex de factors, de fets i de formes que constitueixen part de la nostra vida i de les nostres tradicions.

Ho hem dit moltes vegades, però hi hem d'insistir, volem fer de la Universitat de les Illes Balears una institució modèlica, tant en la funció docent i investigadora com en la defensa i difusió dels nostres valors culturals i lingüístics, com també els de la solidaritat, el respecte a la diversitat i la protecció al medi.

Novè, que a partir d'avui mateix, podrem gaudir de les instal·lacions esportives que han de permetre una major pràctica esportiva no sols als nostres estudiants, sinó també al personal d'administració i serveis i als professors, al mateix temps que volem posar-les a l'abast de tothom que vulgui practicar l'esport. Potser així contribuirem a fer realitat que les nostres ments sanes gaudeixin de cossos sans.

Desè, que volem fer efectiu el nostre compromís amb la conservació del medi ambient concretat en el codi de conducta ambiental que va aprovar el Claustre, i de millorar les condicions d'habitabilitat del campus. Per això, treballam en l'optimització de l'ús dels espais, tot i la mancança que patim, en la millora de la circulació, en un programa d'eliminació de barreres arquitectòniques i en l'ordenació urbanística del campus. Al mateix temps, volem començar l'ordenació dels ambients rurals i naturals del campus, augmentar la recollida selectiva de residus, redissenyar les zones d'ajardinament i fer una gestió global de l'aigua i l'energia.

Amb aquest decàleg he volgut esbrinar alguns dels components o línies d'actuació que s'han fet, que es fan o que hem de fer, per assolir els tres objectius prioritaris, que vull recordar que són: qualitat en l'activitat acadèmica, en la internacionalització i en la promoció de la cultura universitària. I ara, no puc defugir d'assenyalar aquelles urgències que marcaran el decurs de la planificació i execució més immediata de la nostra gestió.

Tot agraint la millora urgent dels accessos al campus que avui ja heu pogut veure en marxa, reclamam el disseny d'un nou projecte de carretera que permeti un trànsit fluid i amb garanties de seguretat, que sigui respectuós amb el medi ambient i complementat per ofertes de transport públic, incloent l'arribada del tren al campus.

L'inici inajornable de la construcció de l'edifici de Dret i Econòmiques,

com també s'ha de planificar la construcció de la biblioteca i el Paranimf, a partir del curs 2001-02. Mentrestant, haurem de sofrir estretors i incomoditats que ens posen sovint de mal humor, ja que l'espai disponible per a les tasques docents, investigadores i administratives és insuficient.

La definició dels nous estudis que s'han d'implantar a partir del pròxim curs 2000-01, com també la planificació de la implantació a cinc anys vista. No podem renunciar a augmentar l'espectre de l'oferta d'estudis superiors en aquesta comunitat. Aquesta és una necessitat imperiosa i justa, si tenim en compte les dades d'alumnes de les Illes que encara han d'anar-se'n a altres universitats, especialment aquells que se'n van per seguir estudis que no s'imparteixen a la UIB.

Finalment, l'equiparació salarial dels professors i personal d'administració i serveis amb el personal de la Comunitat Autònoma també és una aspiració que esperem veure convertida en realitat.

Senyor President, amigues i amics, és evident que el desenvolupament de la Universitat necessita d'una forta inversió, que prové, fonamentalment, de les disponibilitats del Govern de les Illes Balears.

Necessitam passar de la mirada passiva a la mirada incisiva o complaent, però que marqui la voluntat de compromís.

Altres ho han fet, per què no podríem fer-ho nosaltres?

No demanam la lluna. Només volem acostar-nos als paràmetres d'altres comunitats que han fet una aposta decidida per l'educació superior.

Així, la Comunitat Valenciana hi destina l'1,1 per cent del PIB, la Comunitat de Madrid l'1,2 per cent. Nosaltres estam al voltant del 0,35 per cent. I, per exemple, la Comunitat d'Extremadura ha fet un pla de finançament que en tres anys, 1996-98, ha augmentat el pressupost en un 50 per cent; el nombre de noves titulacions en 30; i ha dedicat un fons regional al pla d'investigació de 7.000 milions i als recursos en edificis de més de 9.000 milions, la meitat dels quals han estat aportats per l'obra social de les caixes d'estalvi de la Comunitat.

Estic segur que entendreu que em senti amb un grau d'enveja, sana enveja, que em fa somiar amb poder-me mirar en el mateix mirall. Però no, em despert i tan sols vull demanar la discussió d'un pla plurianual aprovat pel Parlament que ens permeti un enteniment i corresponsabilitat entre Comunitat i Universitat per definir el futur de la Universitat, com a part fonamental del futur cultural, social i econòmic dels nostres ciutadans.

Dit això, que cadascú reflexioni sobre les dades com millor li sembli; ara m'acomiaré de tots manifestant-vos el desig de continuar lluitant, juntament amb l'equip de govern i amb tots els que m'acompanyen, que són molts i en diferents llocs i responsabilitats, per fer que la nostra universitat sigui de qualitat, competitiva i moderna, amb personalitat pròpia i amb un fort sentit individual i col·lectiu de responsabilitat, per fer de la nostra una societat del coneixement i de la cultura.

Per fer que la UIB assumeixi, a més del referent de l'educació, de la

investigació i de l'extensió cultural, el paper de líder social que li correspon com a institució. Una tasca que, al llindar del tercer mil·lenni, volem fer des de la tolerància, des de l'acceptació dels altres, des de la idea d'universalisme i de compatibilitat cultural.

Moltes gràcies.

Oficina d'Informació - Servei de Càlcul

Per a més informació: [uibinfo](#)

Darrera actualització: 03 de juliol de 2002